

ת"פ 54362/02/13 - תביעות צפת נגד כפיר חיון

בית משפט השלום בקריית שמונה

ת"פ 54362-02-13 תביעות צפת נ' חיון
תיק חיצוני: 0-1230-20120-2324

בפני	כב' השופט מורן מרגלית
מאשימה	תביעות צפת
נגד	
נאשם	כפיר חיון

החלטה

בפניי בקשה לביטול כתב האישום מחמת קיומה של הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: **החסד"פ**).

רקע כללי:

כנגד הנאשם הוגש ביום 27.2.14 כתב אישום במסגרתו יוחסה לו עבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **החוק**).

בקצירת האומר ייאמר, כי במרכזו של כתב האישום ניצב אירוע אשר התרחש ביום 22.12.12 בשעה 03:20 לערך, בצומת עין הזיתים.

על פי הנטען בכתב האישום, הנאשם סירב להזדהות בפני שוטרים, למסור להם תיעוד מזהה או להצטרף אליהם לתחנה.

בהמשך האירוע, כך נטען, עצרו השוטרים את אחיו של הנאשם והתכוונו לקחתו לתחנת המשטרה, או אז, חסם הנאשם את הניידת כך שנסע עם רכבו של אחיו ונעמד מאחורי הניידת שהסתובבה במקום.

טענות הנאשם:

טענתו המרכזית של הנאשם הינה, כי כתב האישום הוגש בניגוד להחלטה אשר התקבלה במח"ש ובלאו הכי, הוגש הוא ללא קבלת אישור ממח"ש להגשתו.

במסגרת הבקשה, פירט הנאשם את השתלשלות העניינים עובר לקרות האירוע נשוא כתב האישום.

בקצירת האומר ייאמר, כי לטענת המבקש ראשיתו של האירוע בכך שרכבו חדל מלנסוע בשל מחסור בדלק ובשל כך, התקשר הוא לאחיו יעקב (להלן: **יעקב**) בכדי שהלה יגיע למקום ויסייע בחילוץ.

ניידת משטרה אשר הבחינה בו בשולי הדרך, עצרה בכדי לברר מה בדיוק אירע ומשלב זה החל רצף אירועים לא חוקיים שבוצעו על ידי השוטרים ובכללם: ביצוע חיפוש לא חוקי ברכבו, אי נטילת פרטיהם המזהים של שני טרמפיסטים שהיו עדים לאירועים וכן, תקיפתו של הנאשם.

לטענת הנאשם, כבר במהלך חקירתו הראשונה לאחר האירוע הוא טען בפני חוקריו כי הותקף על ידי השוטרים.

במצב דברים זה, ובהתאם להנחיה מס' 2.18 להנחיות פרקליט המדינה היה על החוקרים להעביר את תלונתו של הנאשם למחלקה לחקירת שוטרים (להלן: **מח"ש**) לצורך בדיקת טענתו זו וכי רק לאחר קבלת אישור השפיטה ניתן היה להגיש את כתב האישום כנגדו.

לטענת הנאשם, החומר בעניינו ובעניין אחיו הועבר אמנם למח"ש ואולם, אישור השפיטה אשר ניתן התייחס אך ורק לאחיו ולא אליו.

המדובר בפגם מהותי היורד לשורשו של ההליך הניתן לריפוי בדרך אחת בלבד והיא- ביטולו של כתב האישום.

טענות המאשימה:

מנגד טוענת המאשימה כי דין הבקשה לדחייה.

בפתח תגובתה, עמדה המאשימה על הרציונל העומד בבסיס הנחיית פרקליט המדינה עליה מושתתת בקשת הנאשם דחינו, תיאום בין רשויות האכיפה ומניעת מצב בו הרשות תדבר בשני קולות ואף מניעת החלטות שיפוטיות סותרות.

בגין האירוע נשוא תיק זה, הוגשו שני כתבי אישום נפרדים כנגד הנאשם וכנגד אחיו, יעקב.

חומר החקירה, אשר הינו זהה הן ביחס לנאשם והן ביחס לאחיו יעקב, הועבר למח"ש ולאחר בדיקה הוחלט על סגירת התיק מן הטעם שנסיבות העניין אינן מצדיקות פתיחה בחקירה פלילית.

המאשימה ציינה עוד, כי בתלונתו טען יעקב כי ננקטה נגדו אלימות קשה יותר מאשר זו שלטענת הנאשם ננקטה כלפיו.

ככל הנראה מחמת טעות, לא נכלל שמו של הנאשם באישור השפיטה. לחילופין, כך לטענת המאשימה, יש להניח כי ההחלטה הינה תקפה אף ביחס למבקש שכן הדעת נותנת שמשעמד לנגד עיני מח"ש כל חומר החקירה אזי, במידה והייתה מתגלה בעיה ביחס לשפיטת הנאשם היה הדבר מוצא את ביטויו.

בכל אופן, כך לטענת המאשימה, לא נפל פגם מהותי בהתנהלותה אשר יכול להביא לפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות.

עוד טענה המאשימה, כי אף אם נפל פגם בהתנהלותה הרי שפגם זה ניתן לריפוי בדרך של קבלת אישור השפיטה בדיעבד.

דין והכרעה:

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות ואנמק.

למעשה, מעיון בעמדת המאשימה עולה, כי בנסיבות המקרה דן היה מקום להעביר את חומר החקירה למח"ש בהתאם להנחיית פרקליט המדינה הנזכרת לעיל, כפי שאף בוצע בפועל, לצורך קבלת אישור שפיטה.

אין חולק כי אישור שפיטה בעניינו של הנאשם לא התקבל עובר להגשת כתב האישום כנגדו.

במצב דברים זה, הרי שהשאלה הצריכה במקרה דנן הינה - האם לאור הגשת כתב האישום בנסיבות אלה קמה לנאשם טענת הגנה מן הצדק אשר מכוחה יש להורות על ביטול כתב האישום כנגדו.

בטרם אענה על שאלה זו, מצאתי לעמוד בקצרה על המסגרת הנורמטיבית הרלוונטית לענייננו.

הגנה מן הצדק - המסגרת הנורמטיבית:

דוקטרינת ההגנה מן הצדק נקלטה במשפט הפלילי הישראלי במסגרת ע"פ 2910/94 **ארנסט יפת ואח' נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ' (2) 353.

במסגרת ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, פ"ד נט(6) 776, הורחבה גבולותיה של דוקטרינה זו (להלן: **עניין בורוביץ**):

"...ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל יידרש הנאשם להראות שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגות הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו, עם זאת אין לשלול אפשרות שהפגיעה בתחושת הצדק וההגינות תיחוס לא להתנהגות שערורייתית של הרשויות, אלא למשל לרשלנותן, או אף לנסיבות שאינן תלויות ברשויות כל עיקר אך המחייבות, ומבססות, בבירור את המסקנה כי במקרה הנתון לא יהיה ניתן להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך הפלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות..."

(שם, בעמ' 807).

כן יצוין, כי במסגרת עניין בורוביץ נקבע מבחן בן שלושה שלבים לבחינת החלטה של דוקטרינת ההגנה מן הצדק על מקרה ספציפי כדלקמן:

א'- בשלב הראשון על בית המשפט לזהות את הפגמים אשר נפלו בהליך ולעמוד על עוצמתם וזאת, במנותק משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם.

ב'- בשלב השני על בית המשפט לבחון האם יש בהמשך ניהול ההליך הפלילי, חרף הפגמים שנפלו בו, משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות.

ג' - במידה ובית המשפט שוכנע כי אכן, המשך ניהולו של ההליך כרוך בפגיעה חריפה בתחושה הצדק וההגינות אזי, עליו לבחון האם ניתן לרפא את הפגם באמצעים מתונים יותר מאשר על ידי ביטולו של כתב האישום.

במהלך שנת 2007, עוגנה דוקטרינה זו במסגרת סעיף 149(10) לחסד"פ הקובע כדלקמן:

"לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן -

(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

ומן הכלל אל הפרט-

בפתח הדברים יצוין, כי משהועבר חומר החקירה למח"ש אזי בכך גילתה למעשה המאשימה את דעתה לפיה יש מקום להיזקק לאישור שפיטה בעניינו של הנאשם בטרם הגשת כתב אישום כנגדו וזאת, בהתאם להנחיית פרקליט המדינה מס' 2.18.

על הרציונל העומד בבסיס הנחיה זו, עמד בית המשפט במסגרת בש"פ 834/11 קובודי נ' **מדינת ישראל** [פורסם במאגרים המשפטיים] (להלן: **עניין קובודי**):

"...הרציונאל העומד בבסיסה של ההנחיה, הינו מניעת מצב בו יוגשו שני כתבי אישום, נגד השוטר והאזרח, ודרכם תדבר התביעה בשני קולות, העלולים להוביל אף להחלטות שיפוטיות סותרות (סעיף 2 להנחיה). רציונאל נוסף שניתן לייחס לאותה הנחיה, הינו בירור מקיף והוגן של נסיבות המקרה, טרם תתקבל ההחלטה להעמיד את האזרח לדין...".

סבורני, כי משלא פעלה המאשימה על פי הנחייה זו הרי שיש לקבוע כי נפל פגם בהליך זה.

אולם, יחד עם זאת, איני סבור כי המדובר בפגם מהותי היורד לשורשו של עניין.

לעניין זה, יפים הדברים אשר נאמרו בעניין קובודי דלעיל:

"...עם זאת, גם אם אניח לטובת העורר כי אכן נתקיים כאן צורך בקבלת אישור השפיטה, ולראייה אכן הוגשה בקשה כזו על ידי המדינה והאישור נתקבל בסופו של יום, הרי שעדיין אין לומר כי מדובר בפגם היורד לשורשו של ההליך ושאיננו ניתן לתיקון בדיעבד..."

יוער, כי דברים אלה נאמרו במסגרת החלטה בערר על החלטה לעצור את העורר עד לתום ההליכים המשפטיים כנגדו ואולם, דברים דומים נאמרו מפי כבוד השופט נ' הנדל במסגרת ע"פ 33/10 קרן סרנקו נ' **מדינת ישראל** [פורסם במאגרים המשפטיים] (להלן: **עניין סרנקו**).

בפרשת סרנקו, בחן כבוד השופט הנדל את התקיימותם של שלושת השלבים אשר נקבעו במסגרת פסק דין בורוביץ, במקרה בו לא התקבל אישור שפיטה עובר להגשת כתב אישום:

"...מבעד למבחן המשולש האמור, לא יהא זה נכון לקבל את טענת המערערת בדבר החלת

הדוקטרינה של ההגנה מן הצדק. זאת, בשל שלושה נימוקים מצטברים. האחד, תלונתה של המערערת נבדקה והמסקנה הייתה שהשוטרים לא עברו כל עבירה כלפיה. כך גם מסקנתי. השני, מהותה של הטענה אשר מופנית נגד עיתוי בדיקת תלונת המערערת. אף אם היה על רשויות התביעה לברר את תלונת המערערת טרם הגשת כתב האישום נגדה, אין לומר שיש בכך "פגיעה חמורה בתחושת הצדק וההגינות". בל נשכח, שתוצאות הבירור היו כי השוטרים פעלו על פי דין במהלך האירוע - בניגוד להתנהגות המערערת. השלישי, הנוהל אינו נוגע לזכות יסודית של נאשם הכתובה עלי ספר החוקים, כגון הזכות להיוועץ עם עו"ד, זכות השתיקה או זכות לשימוע בהתאם לחוק. אומנם על הרשות להקפיד גם על נהלים פנימיים, אולם הנימוק הנדון אינו עומד לבדו במקרה זה אלא מצטרף לנימוקים האחרים שהובאו. מסקנתי היא אפוא שהמקרה רחוק מלהתאים לכללי ההגנה מן הצדק באופן שמוביל לביטול כתב האישום..."

מן האמור לעיל עולה, כי אי קבלת אישור שפיטה אינה עולה כדי "פגיעה חמורה בתחושת הצדק וההגינות" ולמעשה, די בכך כדי לשמוט את הבסיס מתחת לטענת הנאשם שכן, המבחן השני אינו מתקיים בענייננו.

זה המקום לציין, כי מדבריו של כבוד השופט הנדל עולה כי קיים שוני מהותי בין הפרת הנחייה מהנחיות פרקליט המדינה, שהינה בבחינת נוהל, ובין הפרת זכות יסוד המוקנית לנאשם בספר החוקים.

בהקשר זה אעיר, כי לא מצאתי טעם בטענת ב"כ הנאשם לפיה בתיק זה התקבלה החלטה פוזיטיבית על ידי מח"ש שלא ליתן אישור שפיטה כנגד הנאשם.

ראשית ייאמר, כי לא הוגש כל מסמך התומך בטענה זו ושנית, לא מצאתי שיש בעובדה שחומר החקירה אף בענייניו של הנאשם עמד בפני מח"ש, אך זו לא ציינה שאין מניעה לנקוט בהליך כנגד הנאשם, כדי ללמד על הימנעות מכוונת למתן אישור שפיטה.

לפיכך, הרי שלכל היותר המדובר במצב דברים בו חקירת מח"ש טרם הושלמה.

בין כך ובין כך, אף אם היה עולה בידי הנאשם להוכיח כי המבחן השני התקיים בענייננו אזי, לא היה בכך כדי לשנות מן המסקנה אליה הגעתי שכן, סבורני כי ניתן לרפא פגם זה באמצעים דרסטיים פחות מאשר ביטולו של כתב האישום.

תיק זה טרם הגיע לשלב ההוכחות ומשכך, ניתן להשלים את חקירת מח"ש ובכך למעשה, ניתן למלא אחר הרציונל העומד בבסיס ההנחיה דהיינו, מניעת מצב בו תינתנה החלטות שיפוטיות סותרות.

סוף דבר:

לאור כל האמור לעיל, הנני דוחה כאמור את הבקשה שכן, לא הוכח בפניי כי מתקיימים יסודותיה של ההגנה מן הצדק.

אישור שפיטה ממח"ש יומצא על ידי המאשימה וזאת, עד ליום 15.12.14.

ניתנה היום, י"ט חשוון תשע"ה, 12 נובמבר 2014, בהעדר
הצדדים.